

STOCKHOLMS TINGSRÄTT
Avdelning 3

Malmö den 17 juni 2022

INKOM: 2022-06-17
MÅLN: FT 4281-22
AKTBIL: 70

Stockholms tingsrätt
Box 8307
104 20 Stockholm
Med post och e-post

FT 4281-22 Daniel Edencrona ./. Staten genom Pensionsmyndigheten;**Svaromål**

Kärande: Daniel Edencrona,

Ombud: Juristerna Paula Röttorp, Erik Scherstén och Lisa Hyder
Centrum för rättvisa
Skeppsbron 20, Box 2215
103 15 Stockholm

Svarande: Staten genom Pensionsmyndigheten

Ombud: Advokaterna Patrik Kalman och Cornelia Svensson samt
biträdande juristen Jakob Hermansson
Trägårdh Advokatbyrå AB
Box 345
201 23 Malmö
E-post: patrik.kalman@tragardh.se, cornelia.svensson@tragardh.se och
jakob.hermansson@tragardh.se

I egenskap av ombud för Pensionsmyndigheten, se Bilaga 1 för fullmakt, avges härmed svaromål över Daniel Edencronas stämningsansökan enligt följande.

1 Inställning och yrkanden

- 1.1** Staten genom Pensionsmyndigheten ("Pensionsmyndigheten") bestrider Daniel Edencronas yrkanden. Sättet att beräkna ränta kan vitsordas som skäligt i och för sig.
- 1.2** Pensionsmyndigheten begär ersättning för sina rättegångskostnader med ett belopp som senare kommer att anges.

2 Kort om svaromålet

- 2.1** Inledningsvis vill Pensionsmyndigheten framhålla att den beklagar att Daniel Edencrona, samt övriga berörda pensionssparare, drabbats på det sätt som skett genom Optimus- och Falcon Funds-härvan. Pensionsmyndigheten är också medveten om att det motpartsförhållande som aktualiseras genom Daniel Edencronas stämningsansökan – eftersom Daniel Edencronas anspråk bestrids – ofrånkomligen kommer att medföra meningsskiljaktigheter. Pensionsmyndigheten hoppas att Daniel Edencrona inte uppfattar detta som att Pensionsmyndigheten inte skulle värna om de drabbade i Optimus- och Falcon Funds-härvan. Så är naturligtvis inte fallet. Pensionsmyndigheten har sedan en lång tid tillbaka aktivt arbetat med att minimera skadeverkningarna av härvan och detta arbete sker uteslutande i pensionsspararnas intresse.
- 2.2** Som framgår av förevarande svaromål har Pensionsmyndigheten begränsat sitt bemötande av Daniel Edencronas framförda påståenden till det allra nödvändigaste. Detta följer av att det för närvarande föreligger vissa oklarheter beträffande hur Daniel Edencronas käromål ska uppfattas (se punkten 5 nedan). De omständigheter som, beroende på hur käromålet ska förstås, kan aktualiseras är mycket omfattande och hänför sig till bl.a. Optimus- och Falconhärvan, olika myndigheters agerande i samband härmed, det fondrättsliga regelverket, pensionssystemet och Pensionsmyndighetens verksamhet och rutiner. De förtydliganden som begärs i förevarande svaromål syftar till att målet inte ska belastas med omständigheter som saknar betydelse för prövningen av käromålet, vilket blir fallet om svaromålet ska utformas utifrån de flera alternativa sätt som Daniel Edencronas talan för närvarande kan uppfattas.
- 2.3** Pensionsmyndigheten begär därför att Daniel Edencrona föreläggs att förtydliga käromålet i vissa delar (se punkterna 5.2, 5.7, 5.11 och 5.15 nedan). Pensionsmyndigheten avser att återkomma med ett mer utvecklat bemötande när ramen för käromålet har förtydligats.

3 Grunder för bestridandet

- 3.1** Såsom framgår ovan är Pensionsmyndigheten av uppfattningen att ramen för käromålet måste förtydligas och att förtydliganden är nödvändiga för att svaromålet ska kunna utformas på ett processekonomiskt lämpligt sätt. För tydlighets skull följer nedan Pensionsmyndighetens övergripande grunder för bestridandet. Dessa lämnas med reservation för att de förtydliganden som begärs av Daniel Edencrona kan komma att medföra tillägg och/eller justeringar.

- 3.2** Pensionsmyndigheten bestrider att den skulle ha haft i uppdrag att förvalta¹ Daniel Edencronas premiepensionsrätt².
- 3.3** Det bestrids att Pensionsmyndigheten skulle ha haft en vårdplikt i förhållande till Daniel Edencronas egendom (premiepensionsrätt).
- 3.4** För det fall en vårdplikt har förelegat i förhållande till Daniel Edencronas egendom, så har Pensionsmyndigheten uppfyllt denna.
- 3.5** Under alla förhållanden bestrids att den överträdelse som Daniel Edencrona gör gällande medför en rätt till skadestånd.

4 Beträffande egendomsskyddet

- 4.1** Europakonventionen ålägger staten både negativa och positiva skyldigheter där de negativa innebär en skyldighet för staten att *inte* agera på ett visst sätt. I fråga om positiva skyldigheter så innebär dessa en handlingsplikt för staten att tillse att enskilda kommer i åtnjutande av de rättigheter som anges i konventionen, även i förhållande till andra enskilda. Hur långtgående denna handlingsplikt är bestäms i första hand av vilken rättighet det är fråga om. När det exempelvis gäller den fundamentala rätten till liv så har staten klart mer långtgående skyldigheter än beträffande egendomsskyddet.
- 4.2** Hur långt statens positiva skyldigheter sträcker sig avgörs vidare utifrån omständigheterna i det enskilda fallet, varvid det bl.a. har betydelse hur den påstådda överträdelsen har gått till. I förevarande fall handlar det inte om ett ingripande från statens sida, utan om ett brottsligt agerande utförd av en annan enskild, dvs. den som förfalskade Daniel Edencronas fondbytesblankett. I sådana "horisontella förhållanden", dvs. när det handlar om att en enskild skadar en annan enskild, är statens positiva skyldigheter begränsade till att dels utreda eventuell brottslighet, dels att tillse att det nationella rättssystemet erbjuder den skadelidande möjligheten att tillvarata sin rätt i förhållande till "förövaren" (se bl.a. Blumberga v. Latvia, § 67 och Kanevska v. Ukraine, § 45). Några positiva skyldigheter härutöver har inte förelegat i förevarande fall. Det kan härvid konstateras att staten vidtagit en brottsutredning samt lagfört gärningsmännen bakom Optimus- och Falcon Funds-härvan. Pensionsmyndigheten bedriver därutöver ett omfattande arbete med att minimera skadeverkningarna av härvan och har i det syftet bl.a. framställt skadeståndskrav mot de som vållat, eller annars kan anses ansvara för, den skada som denna härva orsakat.
- 4.3** Pensionsmyndigheten bestrider att staten har haft någon konventionsrättslig vårdplikt i förhållande till Daniel Edencronas egendom (premiepensionsrätt). En vårdplikt kan föreligga för det fall staten omhändertagit egendom genom beslag eller andra liknande tvångsmedel. Egendomsskyddet *i sig* ålägger dock ingen vårdplikt för staten i förhållande till enskildas egendom. I förevarande fall har Pensionsmyndigheten inte beslagtagit eller på något annat sätt omhändertagit någon egendom tillhörig Daniel Edencrona och någon vårdplikt har därför inte förelegat.

---

¹ Det är den enskilde pensionsspararen som beslutar om var, dvs. i vilken fond, dennes premiepension ska förvaltas. Förvaltningen sker sedan av fondförvaltaren i den fond som pensionsspararen väljer. Pensionsmyndighetens uppgift är att placera medel i enlighet med pensionsspararens instruktioner. Vid ett byte innebär det att Pensionsmyndigheten, efter den enskildes begäran, flyttar medel motsvarande den enskildes premiepensionsrätt mellan aktuella fonder.

² Med premiepensionsrätt avses den enskildes fordran på Pensionsmyndigheten avseende premiepension.

- 4.4** Det kan i sammanhanget konstateras att beträffande fondmedlen ("premiepensionspengarna") så finns det en genom lag inrättad kontrollfunktion som kan sägas ha en vårdplikt, nämligen förvaringsinstitutet. Förvaringsinstitutet, som förvarar fondmedlen har ålagts en långtgående förvarings- och kontrollplikt (vårdplikt) i förhållande till dessa medel, inklusive hur de förvaltas. För det fall förvaringsinstitutet brister i denna vårdplikt kan pensionsspararen rikta ett skadeståndskrav mot förvaringsinstitutet (3 kap. 14 och 15 §§ lagen om värdepappersfonder i kombination med 64 kap. 33 § socialförsäkringsbalken).
- 4.5** Pensionsmyndigheten har under alla förhållanden (oavsett hur Daniel Edencronas käromål ska tolkas, se punkterna 5.3–5.8 nedan) levt upp till de skyldigheter som framgår av egendomsskyddet genom dels de åtgärder som beskrivs i punkten 4.2, dels genom de åtgärder som vidtagits i syfte att förhindra obehöriga blankettbyten och minimera skadeverkningarna av sådana. Som exempel på sådana åtgärder kan bl.a. nämnas att fondbytesblanketter endast skickades till pensionsspararens folkbokföringsadress och att det dessutom krävdes att denne undertecknade blanketten. Därtill skickades ett kontrollmeddelande till pensionsspararens folkbokföringsadress i anslutning till det att fondbytet genomfördes.
- 4.6** Slutligen kan det konstateras att det vid konventionsrättsliga överträdelser som värderas till lägre belopp än 10 000 kr inte utgår något skadestånd. I sådana fall är det tillräckligt att domstolen fastställer att en överträdelse skett.³ I förevarande fall är Pensionsmyndigheten av uppfattningen att den överträdelse som Daniel Edencrona gjort gällande, under alla förhållanden, inte medför någon rätt till gottgörelse utöver vad ett erkännande från domstolen skulle innebära.

5 Begäran om förtydligande

- 5.1** För att Pensionsmyndigheten närmare ska kunna bemöta Daniel Edencronas stämningsansökan krävs att denna förtydligas avseende nedanstående oklarheter.

Beträffande egendomen i fråga

- 5.2** Pensionssystemet är utformat som ett fondförsäkringssystem där kapitalförvaltningen sker i värdepappersfonder som sköts av fristående fondförvaltare. Fondförsäkringsmodellen innebär bl.a. att Pensionsmyndigheten, inte pensionsspararna, är andelsägare i de värdepappersfonder där medel placeras, dvs. medlen i fonderna ägs av Pensionsmyndigheten samtidigt som pensionsspararna har civilrättsliga fordringar mot staten. Daniel Edencrona förefaller i sitt käromål i vart fall delvis dela denna uppfattning (se punkterna 4.3.4 och 5.1.4 i stämningsansökan), dock hänvisar han samtidigt i flera fall till hans "premiepensionspengar" eller till "pensionsspararens medel" (se bl.a. punkterna 3.3, 4.3.4 och 5.1.4 i stämningsansökan). I ett mål som rör egendomsskyddet i Europakonventionen får det – av uppenbara skäl – inte råda någon oklarhet beträffande vad Daniel Edencrona påstår utgör hans egendom i konventionsrättslig mening. Det hemställs därför att tingsrätten förelägger Daniel Edencrona att förtydliga vad som utgör dennes egendom; den civilrättsliga fordran, de faktiska medlen som Pensionsmyndigheten köpt fondandelar för, eller fondandelarna i sig (en svensk värdepappersfond utgör inte en juridisk person utan utgör samägd egendom ägd av fondandelsägarna)?

---

³ Se bl.a. prop. 2017/18:7 s. 33 och NJA 2013 s. 842

Behov av klargörande beträffande orsaken till Daniel Edencronas påstådda skada

- 5.3** Pensionsmyndigheten är av uppfattningen att Daniel Edencronas stämningsansökan är oklar i fråga om vad som, enligt Daniel Edencrona, ska ha orsakat den påstådda ideella skadan.
- 5.4** Vid en första anblick torde det vara fondbytet till Falcon Aggressive som görs gällande som skadeorsaken, dvs. det som ska ha orsakat känslan av maktlöshet och oro, och som ligger till grund för den påstådda överträdelsen av egendomsskyddet.
- 5.5** Vid en närmare analys av stämningsansökan uppkommer dock frågan om det snarare är brottsligheten i Optimus High Yield och Falcon Funds samt den därtill medföljande värdeminskningen av Daniel Edencronas civilrättsliga fordran (premiepensionsrätt) som verkar ha orsakat hans känsla av maktlöshet och oro inför framtiden. Detta framförallt eftersom det i stämningsansökan inte anges när i tiden som denna känsla av oro och maktlöshet skulle ha uppkommit eller närmare specificeras varför fondbytet som sådant skulle ha orsakat dessa känslor. Kände Daniel Edencrona exempelvis oro och maktlöshet när han, genom Pensionsmyndighetens försorg, informerades om fondbytet eller var det när han informerades om Optimus- och Falcon Funds-härvan och dess möjliga effekter på hans pensionssparande?
- 5.6** I sammanhanget kan det konstateras att Daniel Edencrona inledningsvis redogör för att han är en av de pensionssparare som drabbades av bedrägeriet i Falcon Funds-härvan och att han till följd av detta har gått miste om en del av sin premiepension samt att frågan i målet är om staten kan åläggas skadeståndsskyldighet gentemot honom för det inträffade (punkterna 2.13-2.14 i stämningsansökan). Det framstår således som att detta är "kärnan" i hans talan, dvs. att det är härvan och den medföljande värdeminskningen av hans premiepensionsrätt som orsakat hans känsla av maktlöshet och oro. I frånvaron av dessa omständigheter kan det antas att den nu aktuella talan inte hade aktualiserats, varför värdeminskningen på Daniel Edencronas premiepensionsrätt förefaller utgöra en förutsättning för talan.
- 5.7** Nu angivna förhållande aktualiserar frågan vad Daniel Edencrona menar har orsakat den ideella skadan, är det fondbytet i sig som skapat känslan av maktlöshet och oro eller är det fondbytet i förening med Falcon Funds-härvan och värdeminskningen som orsakat denna känsla?
- 5.8** Ett klargörande i denna fråga är nödvändigt för att Pensionsmyndigheten ska kunna bemöta Daniel Edencronas stämningsansökan och utforma svaromålet på ett tillfredsställande och processekonomiskt lämpligt sätt. Pensionsmyndigheten begär därför att tingsrätten förelägger Daniel Edencrona att svara på frågan i föregående stycke.

Behov av klargörande beträffande den påstådda vårdplikten (omsorgsplikten)

- 5.9** Det är ostridigt i målet att egendomsskyddet i Europakonventionen ålägger staten vissa positiva skyldigheter. Som framgår av det ovanstående är dock Pensionsmyndigheten av uppfattningen att dessa i förevarande fall har bestått av en skyldighet för staten att söka utreda brott och tillhandahålla ett rättssystem som möjliggör för Daniel Edencrona att framställa anspråk med anledning av den skada han orsakats.
- 5.10** Mot bakgrund av det ovanstående kan det konstateras att uppfattningarna kring de skyldigheter som åvilat staten skiljer sig åt i målet. Daniel Edencrona påstår i stämningsansökan att Pensionsmyndigheten har haft en vårdplikt (omsorgsplikt) i förhållande till hans premiepensionspengar som går utöver vad som anges i punkten 5.9.

Som tidigare klargjorts så bestrider Pensionsmyndigheten att så varit fallet. Enligt Pensionsmyndigheten kan den vårdplikt som Daniel Edencrona gör gällande endast uppkomma för staten vid omhändertagande av egendom där den berörde förlorar råddigheten över denna, såsom vid beslag eller andra liknande tvångsåtgärder.

- 5.11** Frågan uppkommer då om Daniel Edencrona menar att förekomsten av en sådan vårdplikt som görs gällande utgör en förutsättning för bifall till käromålet?
- 5.12** Ett förtydligande av ovanstående är nödvändigt för att Pensionsmyndigheten ska förstå omfattningen av Daniel Edencronas käromål och vad som är stridigt i målet. Om Daniel Edencrona menar att förekomsten av en vårdplikt inte utgör en förutsättning för bifall till käromålet så kan det komma att föranleda justeringar av grunden för svaromålet.

Behov av klargörande beträffande farereducerande åtgärder

- 5.13** I stämningsansökan gör Daniel Edencrona gällande att Pensionsmyndigheten brustit i sin vårdplikt i förhållande till hans "premiepensionspengar" och anger tre olika farereducerande åtgärder som han menar att Pensionsmyndigheten kunde ha vidtagit för att reducera faran för den obehöriga flytten.
- 5.14** Det är emellertid oklart huruvida Daniel Edencrona menar att samtliga föreslagna farereducerande åtgärder måste ha vidtagits av Pensionsmyndigheten, eller om det hade varit tillräckligt för uppfyllande av den påstådda vårdplikten att endast en av dessa hade vidtagits.
- 5.15** Ett förtydligande i frågan är nödvändigt för att Pensionsmyndigheten ska förstå hur långt Daniel Edencrona menar att den påstådda vårdplikten sträcker sig, dvs. hade det räckt att vidta en av åtgärderna, två, eller borde samtliga tre ha vidtagits? Svaret på den frågan sätter s.a.s. "ribban" för den påstådda vårdpliktens omfattning och definierar således ramen för processen samt vad Pensionsmyndigheten har att förhålla sig till. Om Daniel Edencrona exempelvis menar att samtliga tre åtgärder borde ha vidtagits så kommer detta naturligtvis att medföra ett annat bemötande än om han menar att det hade räckt med en av åtgärderna.
- 5.16** Pensionsmyndigheten begär därför att tingsrätten förelägger Daniel Edencrona att förtydliga vad han påstår i detta avseende. Ett sådant förtydligande är nödvändigt för att Pensionsmyndigheten ska kunna bemöta stämningsansökan och utforma svaromålet på ett tillfredsställande och processekonomiskt lämpligt sätt.

6 Bevisuppgift

- 6.1** Pensionsmyndigheten avser att återkomma med bevisuppgift när ramen för käromålet har förtydligats.

Som ovan,

Patrik Kalman

Jakob Hermansson

Cornelia Svensson